

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

ગુજરાત હાઈકોર્ટ, અમદાવાદ સમક્ષ

આર/ક્રિમિનલ રિવિઝન એપ્લિકેશન (નીચલી અદાલતદ્વારા પસાર કરાયેલા

આદેશ સામે) નંબર. ૧૪૦૮ ઓફ ૨૦૨૪

મંજૂરી અને સહિ માટે:

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી આર. ટી. વાચ્છાની

સહિ/—

=====

અહેવાલ આપવા માટે મંજૂરી	હા.	ના.
	હા.	

મહાદેવ એન્ટરપ્રાઇઝ તે પૃથ્વી સંજયભાઈ સોલંકી અને અન્યો દ્વારા

વિરુદ્ધ

ગુજરાત રાજ્ય અને અન્યો

ઉપસ્થિતિ:

અરજદાર (ઓ) નંબર ૧,૨ માટે શ્રી વિક્કી બી. મેહતા (૫૪૨૨)

પ્રતિવાદી નંબર ૨ માટે શ્રી શ્રુપી એચ. પંચાલ (૧૨૮૦૦)

પ્રતિવાદી (ઓ) નંબર ૨ માટે શ્રી પરીચય એન. આશાર (૧૩૩૦૪)

શ્રી એચ. કે. પટેલ, એ.પી.પી. પ્રતિવાદી (ઓ) નંબર ૧ માટે

કોરમ: માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી આર. ટી. વાચ્છાની

તારીખ:૨૨/૦૯/૨૦૨૫

મૌખિક ચુકાદો

રુલ. પ્રતિવાદીઓ બજવણી માફ કરે છે. આ બાબતમાં સામેલ મુદ્દાને ધ્યાનમાં રાખીને, વર્તમાન પુનરાવર્તન અરજી સંબંધિત પક્ષો વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન વકીલોની સંમતિ સાથે સુનાવણી માટે લેવામાં આવે છે.

૧. સવારના સત્રમાં, આ બાબતે લાંબી દલીલ કર્યા પછી, અરજદારના વિદ્વાન વકીલે અરજદારની સમજણ મેળવવા માટે પરવાનગી માંગી હતી જેથી તે વિદ્વાન પ્રથમ અપીલ અદાલત દ્વારા આપવામાં આવેલી રકમ સામે વાજબી રકમ જમા કરી શકે, જે ચેકની રકમના ૨૦ ટકા થાય છે.તેથી, અરજદારના વિદ્વાન વકીલની વિનંતી પર, આ બાબત બીજા સત્રમાં રાખવામાં આવી છે.

૨. જોકે અરજદારના વિદ્વાન વકીલે અરજદારને ચેકની રકમનો ૧૫ ટકા હિસ્સો જમા કરાવવાની મંજૂરી આપવાની રજૂઆત કરી છે, જે તેને રકમ જમા કરાવવા માટે સક્ષમ બનાવવા માટે લાંબા ગાળા માટે રહેઠાણની શરતને આધિન છે.જોકે, પ્રતિવાદી દ્વારા આ વિનંતી પર વાંધો ઉઠાવવામાં આવ્યો હતો અને દલીલ કરવામાં આવી હતી કે પૂરતો સમય વીતી ગયો છે કારણ કે પ્રશ્નમાં અપીલનો નિર્ણય નિર્ધારિત સમયની અંદર થઈ શક્યો નથી, કારણ કે તે ૬૦ દિવસનો સમયગાળો વટાવી ગઈ છે, અને તેથી, અરજદાર દ્વારા વ્યક્ત કરવામાં આવેલી તૈયારી અને ઇચ્છામાં પણ વિવેકનો અભાવ છે. પ્રતિવાદીના વિદ્વાન વકીલે વધુમાં રજૂઆત કરી છે કે સંબંધિત આદેશ રાજકોટ ખાતેના ૮મા વધારાના સત્ર ન્યાયાધીશ દ્વારા ૨૦૨૪ની ફોજદારી અપીલમાં નંબર ૪૯૧ દ્વારા ૧૭.૦૮.૨૦૨૪ ના રોજ પસાર કરવામાં આવ્યો છે અને હાલની પુનરાવર્તન અરજી ૦૫.૦૯.૨૦૨૪ ના રોજ ખસેડવામાં આવી છે, તેથી, પૂરતો સમય લાગી

ગયો છે, જે અન્યથા પ્રતિવાદીને તેની તરફેણમાં ઉપરોક્ત આદેશના ફળોની ચકાસણી કરાવવાથી વંચિત રાખે છે.

૩. આમ, કેસમાંથી જે રકમ અને સાર અને મુખ્ય મુદ્દો બહાર આવે છે તે એ છે કે, ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા આપવામાં આવેલી વળતરની રકમના ૨૦ ટકા જમા કરવાની પ્રથમ અપીલીય અદાલત દ્વારા શરત લાદવી ટકાઉ છે કે નહીં?

૪. પક્ષકારોના વિદ્વાન વકીલોને સાંભળ્યા પછી, એવું લાગે છે કે વિદ્વાન પ્રથમ અપીલ અદાલતે, અરજદારની વિનંતીને ધ્યાનમાં લેતી વખતે, જે ૨૦૨૦ના ક્રિમિનલ કેસ નંબર ૧૨૭૭૨ માં રાજકોટની કોર્ટ નંબર ૮ના વિદ્વાન એડિશનલ જ્યુડિશિયલ મેજિસ્ટ્રેટ દ્વારા પસાર કરાયેલા આદેશથી વ્યથિત અને અસંતુષ્ટ છે, તેણે સજા સંભળાવતા ઉપરોક્ત આદેશને પડકાર્યો છે અને સજાના આદેશના અમલ અને અમલને સ્થગિત રાખવાની પણ માંગ કરી છે, સાથે સાથે ફોજદારી કાર્યવાહી સંહિતાની કલમ ૩૮૯ (૩) (ભારતીય નાગરિક સુરક્ષા સંહિતા, ૨૦૨૩ની કલમ ૪૩૦) હેઠળ અરજી દાખલ કરી છે. અને ઉપરોક્ત અરજીને મંજૂરી આપવામાં આવી હતી.જોકે, ત્યારબાદ પ્રથમ અપીલીય અદાલતે અરજદારને વળતરની રકમના ૨૦ ટકા જમા કરાવવાનો નિર્દેશ આપ્યો છે.તેથી, વર્તમાન પુનરાવર્તન અરજી.

૫. અરજદારના વિદ્વાન વકીલે આ મામલે દલીલ કરતી વખતે, જમ્બૂ ભંડારી વિરુદ્ધ મધ્યપ્રદેશ રાજ્ય ઔદ્યોગિક વિકાસ નિગમ લિમિટેડ અને અન્યના કેસમાં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતના નિર્ણય પર આધાર રાખ્યો હતો અને રજૂઆત કરી હતી કે "મે" શબ્દનો ઉપયોગ કરવામાં આવ્યો છે, અને તેથી, તેને ફરજિયાત તરીકે સમજી શકાતો નથી.

૬. જો કે, પ્રતિવાદી નંબર ૨ ના વિદ્વાન વકીલે મુસ્કાન એન્ટરપ્રાઇઝીસ અને એ. એન. આર. વિ. ના કેસમાં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતના ચુકાદા પર આધાર રાખ્યો છે. પંજાબ રાજ્ય અને અન્ય વર્ષ ૨૦૨૪માં આઈ. એન. એસ. સી. ૧૦૪૬માં અહેવાલ આપ્યો હતો અને રજૂઆત કરી હતી કે વાંસ (સુપ્રા) ના નિર્ણયનો જ તેમાં ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો છે, અને તે સ્પષ્ટ કરતી વખતે કે વિધાનસભા પ્રથમ અપીલ અદાલત પર કોઈ વિવેકબુદ્ધિ છોડવાનો ઇરાદો ધરાવતી નથી, ત્યારે એન. આઈ. અધિનિયમની કલમ ૧૪૮ની પેટા-કલમ (૧) માં વિધાનસભાએ "મે" શબ્દને બદલે "વિલ" શબ્દનો ઉપયોગ કર્યો નથી તેનો થોડો અર્થ લેવામાં આવ્યો છે. આમ, પ્રશ્નમાં રહેલા મામલાના તથ્યોને ધ્યાનમાં લેતી વખતે, જેમાં વિચારણા માટે મૂકવામાં આવેલી સામગ્રીના આધારે તેનો ઉપયોગ કરવા માટે વિદ્વાન પ્રથમ અપીલ અદાલતને વિવેકબુદ્ધિ આપવામાં આવી છે.

૭. હવે, હાથ પરના કેસની હકીકતો પર પાછા ફરતા, અરજદારના વિદ્વાન વકીલ દ્વારા રજૂ કરવામાં આવેલી દલીલ એ છે કે વિદ્વાન પ્રથમ અપીલ અદાલતે, સંહિતાની કલમ ૩૮૯ હેઠળ સત્તાનો ઉપયોગ કરતી વખતે, આવા નિર્દેશો લાદવા પડ્યા હતા જે પછીથી લાગુ કરવામાં આવ્યા હતા, જે સ્વીકાર્ય નથી. જોકે વિદ્વાન વકીલ એ તરફ ધ્યાન દોરવાની સ્થિતિમાં નથી કે પછીથી આવી સત્તાઓનો ઉપયોગ કેમ ન કરી શકાય, જો કેસના તથ્યો અને તેના પરના મુદ્દા અન્યથા સૂચવે છે, ફક્ત એટલા માટે કે અપીલકર્તાને નિર્દેશ આપતી વખતે ઉપરોક્ત સત્તાઓનો ઉપયોગ કરવામાં આવ્યો છે, તે અરજદારના દાવાને ટકાવી રાખવા અને પ્રતિવાદીને અહીંથી વંચિત રાખવાનો કોઈ આધાર નથી.

૮. આમ, ઉપરોક્ત બાબતોને ધ્યાનમાં રાખીને અને અન્ય પાસાઓ પર વધુ ધ્યાન આપ્યા વિના અને અહીંના મુદ્દા અંગે માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા કરવામાં આવેલા અવલોકનોને ધ્યાનમાં લીધા વિના, મુસ્કાન એન્ટરપ્રાઇઝીસ (ઉપરોક્ત) ના કેસનો સંબંધિત ભાગ અહીં પુનઃઉત્પાદિત કરવામાં આવ્યો છે.

“૭. આ અરજી પર હાઈકોર્ટ દ્વારા ૧ મે, ૨૦૨૩ના રોજ એટલે કે એવા સમયે વિચારણા કરવામાં આવી હતી જ્યારે સુરિન્દર સિંહ દેસવાલ @કર્નલ એસ. એસ. દેસવાલ વિરુદ્ધ વિરેન્દ્ર ગાંધી કેસમાં આ કોર્ટનો નિર્ણય એન. આઈ. અધિનિયમની કલમ ૧૪૮ના અથ ઘટન પર આ

ક્ષેત્રને સંચાલિત કરી રહ્યો હતો. ઉપરોક્ત નિર્ણયમાં કલમ ૧૪૮, એન. આઈ. અધિનિયમની શરતોમાં થાપણ માટેની શરતને ફરજિયાત ઠેરવવામાં આવી હતી.

૮. અપીલકર્તાઓ વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન વકીલે થોડા સમય માટે દલીલ કરી હતી.જો કે, તેમની દલીલો કોઈ ફળદાયી પરિણામ નહીં આપે કારણ કે ઉચ્ચ અદાલત સુરિન્દર સિંહ દેસવાલ (ઉપરોક્ત) માં નિર્ણયના ગુણોત્તરથી બંધાયેલી છે, તેમણે નિવેદન આપ્યું હતું કે અપીલકર્તાઓ અરજી પાછી ખેંચી લેશે.તદનુસાર, એક આદેશ પસાર કરવામાં આવ્યો હતો કે અરજી પાછી ખેંચી લેવામાં આવી હોવાથી તેને ફગાવી દેવામાં આવે.

૯. અપીલકર્તાઓની ઉપરોક્ત અરજીને ફગાવી દેવાયા પછી, વાંસ ભંડારી વિરુદ્ધ મધ્ય પ્રદેશ રાજ્ય ઔદ્યોગિક વિકાસ નિગમ લિમિટેડ કેસમાં આ અદાલતની અન્ય એક સંકલન ખંડપીઠે ચુકાદો આપ્યો હતો અને સુરિન્દર સિંહ દેસવાલ (ઉપરોક્ત) માં નિર્ધારિત કાયદાની વિચારણા કરી હતી, વાંસ ભંડારી (ઉપરોક્ત) માં ખંડપીઠે નીચે મુજબ ચુકાદો આપ્યો હતો: –

“૬. આ અદાલત દ્વારા જે અભિપ્રાય આપવામાં આવ્યો છે તે એ છે કે એન. આઈ. અધિનિયમની કલમ ૧૪૮નું હેતુપૂર્ણ અર્થઘટન થવું જોઈએ. તેથી, સામાન્ય રીતે, અપીલ અદાલત કલમ ૧૪૮ માં પૂરી

પાડવામાં આવેલ થાપણની શરત લાદવામાં ન્યાયી ગણાશે.જો કે, એવા કિસ્સામાં કે જ્યાં અપીલ કોર્ટને સંતોષ થાય છે કે ૨૦ ટકા જમા કરવાની શરત અન્યાયી હશે અથવા આવી શરત લાદવી એ અપીલકર્તાના અપીલના અધિકારથી વંચિત થવા સમાન હશે, ત્યાં ખાસ નોંધાયેલા કારણો માટે અપવાદ કરી શકાય છે.

૭. તેથી, જ્યારે અપીલીય અદાલત એન. આઈ. અધિનિયમની કલમ ૧૩૮ હેઠળ ગુના માટે દોષિત ઠેરવવામાં આવેલા આરોપીની કલમ ૩૮૯ હેઠળની વિનંતી પર વિચાર કરે છે, ત્યારે તે અપીલીય અદાલત માટે હંમેશા વિચારણા કરવા માટે ખુલ્લું છે કે શું તે એક અપવાદરૂપ કેસ છે કે જે દંડ/વળતરની રકમના ૨૦ ટકા જમા કરવાની શરત લાદ્યા વિના સજાને સ્થગિત કરવાની બાંહેધરી આપે છે.અગાઉ જણાવ્યા મુજબ, જો અપીલ કોર્ટ એવા નિષ્કર્ષ પર આવે કે તે એક અપવાદરૂપ કેસ છે, તો ઉપરોક્ત મુદ્દા પર આવવાના કારણો તારણ નોંધવું જોઈએ."

(ભારપૂર્વક)

૨૩. જો કે, આ પહેલાં એન. આઈ. અધિનિયમની કલમ ૧૪૮ વાંચવી આવશ્યક છે. તેમાં લખ્યું છે:

“૧૪૮. દોષિત ઠેરવવા સામે અપીલ બાકી છે ત્યાં સુધી ચૂકવણીનો આદેશ આપવાની અપીલ કોર્ટની સત્તા.—(૧) ક્રિમિનલ પ્રોસિજર કોડ, ૧૯૭૩ (૧૯૭૪નો ૨) માં કંઈપણ હોવા છતાં, કલમ ૧૩૮ હેઠળ દોષિત ઠેરવવા સામે ડ્રોઅર દ્વારા કરવામાં આવેલી અપીલમાં, અપીલ કોર્ટ અપીલકર્તાને એવી રકમ જમા કરાવવાનો આદેશ આપી શકે છે જે ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા આપવામાં આવેલા દંડ અથવા વળતરના ઓછામાં ઓછા વીસ ટકા હશે:પરંતુ આ પેટા-કલમ હેઠળ ચૂકવવાપાત્ર રકમ કલમ ૧૪૩-એ હેઠળ અપીલકર્તા દ્વારા ચૂકવવામાં આવેલા કોઈપણ વચગાળાના વળતર ઉપરાંત હશે.

(૨) પેટા-કલમ (૧) માં ઉલ્લેખિત રકમ આદેશની તારીખથી સાઠ દિવસની અંદર અથવા અપીલકર્તા દ્વારા પૂરતા કારણ દર્શાવવા પર અદાલત દ્વારા નિર્દેશિત કરવામાં આવે તેવા ત્રીસ દિવસથી વધુ ન હોય તેવા વધારાના સમયગાળાની અંદર જમા કરવામાં આવશે.

(૩) અપીલ કોર્ટ અપીલની પેન્ડન્સી દરમિયાન કોઈપણ સમયે ફરિયાદીને અપીલકર્તા દ્વારા જમા કરાવેલી રકમ જાહેર કરવાનો નિર્દેશ આપી શકે છે:

પરંતુ જો અપીલકર્તાને નિર્દોષ જાહેર કરવામાં આવે, તો કોર્ટ ફરિયાદીને આદેશની તારીખથી સાઠ દિવસની અંદર અથવા ફરિયાદી દ્વારા પૂરતા કારણ દર્શાવવા પર કોર્ટ દ્વારા નિર્દેશિત કરવામાં આવે તે

ત્રીસ દિવસથી વધુ ન હોય તેવા વધારાના સમયગાળાની અંદર, સંબંધિત નાણાકીય વર્ષની શરૂઆતમાં પ્રચલિત ભારતીય રિઝર્વ બેંક દ્વારા પ્રકાશિત બેંક દર પર વ્યાજ સાથે અપીલકર્તાને આ રીતે બહાર પાડવામાં આવેલી રકમ પરત કરવાનો નિર્દેશ આપશે."

(ભારપૂર્વક)

૨૪. કાયદો સારી રીતે સ્થાપિત છે કે કાયદામાં 'મે' અને 'વિલ' ક્રિયાપદોના વપરાશકર્તા એ નક્કી કરવા માટે ચોક્કસ અનુક્રમણિકા નથી કે આવા કાનૂન ફરજિયાત છે કે ડિરેક્ટરી પાત્રમાં છે.કાયદાકીય ઉદ્દેશને કાયદાની અન્ય જોગવાઈઓને ધ્યાનમાં રાખીને એકત્રિત કરવો પડશે, જે વ્યક્તિને યોગ્ય નિર્ણય તરફ માર્ગદર્શન આપવા માટે પ્રકાશ પાડી શકે છે.તેમ છતાં વિધાનસભા ઘણીવાર 'મે', 'વિલ' અથવા 'મસ્ટ' નો એકબીજાના બદલે ઉપયોગ કરતી જોવા મળે છે, સામાન્ય રીતે 'મે', વિવેકબુદ્ધિનું તત્વ ધરાવતી, ડિરેક્ટરી છે જ્યારે 'વિલ' અને 'મસ્ટ' નો ઉપયોગ ફરજિયાત જોગવાઈના અર્થમાં થાય છે.ઉપરાંત, જ્યારે સામાન્ય ધારણા એ છે કે 'મે' અને 'વિલ' નો હેતુ તેમનો કુદરતી અર્થ રાખવાનો છે, ત્યારે તે અદાલતની ફરજ છે કે તે સમગ્ર કાનૂન, કલમ અને વિચારણા હેઠળના શબ્દસમૂહ/અભિવ્યક્તિનું કાળજીપૂર્વક વિશ્લેષણ કરીને

વિધાનસભાના વાસ્તવિક હેતુને એકત્રિત કરે.ફોર્મમાં ડિરેક્ટરી દેખાય તેવી જોગવાઈ પદાર્થમાં ફરજિયાત હોઈ શકે છે.સ્વરૂપને બદલે પદાર્થ સુસંગત હોવાથી, આખરે તે કાયદાના નિર્માણની બાબત છે જે નિર્ણાયક છે.

રૂપ. તે પણ એક સારી રીતે સ્વીકૃત નિયમ છે કે અર્થઘટન લખાણ અને સંદર્ભ પર આધારિત હોવું જોઈએ-રચનાનું પ્રતિનિધિત્વ કરતું લખાણ અને તેને રંગ આપતો સંદર્ભ-અને, તે અર્થઘટન શ્રેષ્ઠ હશે, જે લખાણના અર્થઘટનને સંદર્ભિત સાથે મેળ ખાય છે.કાનૂન બનાવનારનો ચશ્મા પહેરતી વખતે, કાયદાને સંપૂર્ણ રીતે જોવો પડશે અને તે શોધવાની જરૂર છે કે દરેક વિભાગ, દરેક કલમ, દરેક શબ્દસમૂહ અને દરેક શબ્દનો અર્થ શું છે અને તે સમગ્ર કાયદાની યોજનામાં ફિટ થવા માટે રચાયેલ છે કે કેમ.જ્યારે કાયદાનો કોઈ પણ ભાગ અને કાયદાનો કોઈ પણ શબ્દ અલગથી સમજી શકાતો નથી, ત્યારે કાયદાનું અર્થઘટન કરવું પડે છે જેથી દરેક શબ્દને સ્થાન મળે અને દરેક વસ્તુ તેની જગ્યાએ હોય.અમે ભારતીય રિઝર્વ બેંક વિરુદ્ધ પીયરલેસ જનરલ ફાઇનાન્સ એન્ડ ઇન્વેસ્ટમેન્ટ કંપની લિમિટેડમાં આ અદાલતના નિર્ણયમાંથી કાયદાનું અર્થઘટન કરવાની રીતની ઉપરોક્ત સમજણ માટે પ્રેરણા મેળવીએ છીએ.

૨૬. કાનૂન બનાવનારનો ચશ્મા પહેરીને, આપણે સંદર્ભમાં સેટ કરેલા લખાણને વાંચવાની જરૂર છે.સૌથી નોંધપાત્ર બાબત એ છે કે વિધાનસભાએ એન. આઈ. અધિનિયમની કલમ ૧૪૮ની પેટા-કલમ (૧) માં 'મે' અને 'વિલ' બંને ક્રિયાપદોનો ઉપયોગ કર્યો છે, પરંતુ અલગ-અલગ સંદર્ભોમાં.જેમ જેમ આપણે પેટા-કલમ વાંચીએ છીએ અને સમજીએ છીએ તેમ, આપણને જે મળે છે તે એ છે કે 'મે' ક્રિયાપદ વિવેકબુદ્ધિ સૂચવે છે; અને, જો તેનો કુદરતી અર્થ રાખવાનો ઇરાદો હોય, તો તે તે નક્કી કરવા માટે અપીલ અદાલત પર છોડવામાં આવેલી વિવેકબુદ્ધિનો સંદર્ભ આપશે કે આવી અદાલતે અપીલકર્તા દ્વારા કોઈ ડિપોઝિટ કરવાનો આદેશ આપવો જોઈએ કે નહીં અથવા ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા નોંધાયેલ દોષિત ઠરાવ અને સજા સામે અપીલની સુનાવણી બાકી છે.વાંસ ભંડારી (ઉપરોક્ત) જે જણાવે છે તે એ છે કે જો અપીલ અદાલતને કોઈ કેસને ડિપોઝિટ માટે ન બોલાવવાનો અપવાદરૂપ લાગે અને ડિપોઝિટનો આદેશ ન આપવાના કારણો આદેશમાં નોંધવામાં આવે તો ડિપોઝિટનો આદેશ આપવામાં નહીં આવે.તેનાથી વિપરીત, એક જ વાક્યમાં વપરાયેલ અને ૮ (આઠ) શબ્દો દ્વારા 'મે' ક્રિયાપદથી દૂર કરાયેલ ક્રિયાપદ, સામાન્ય રીતે એવી જવાબદારી અથવા ફરજ સૂચવે છે જે થાપણની માત્રાને સંદર્ભિત કરે

છે, એટલે કે, થાપણ, કોઈ પણ સંજોગોમાં, ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા આપવામાં આવેલા દંડ અથવા વળતરના ૨૦ ટકાથી ઓછી ન હોવી જોઈએ.ત્યારપછીની બાબત એ છે કે એકવાર અપીલ કોર્ટને સંતોષ થાય કે ડિપોઝિટ ખરેખર માંગવામાં આવે છે, યોગ્ય કિસ્સામાં, આવી અદાલતની સત્તા અપીલકર્તાને આપવામાં આવેલા વળતરના ૨૦ ટકાથી વધુ જમા કરાવવા માટે કોઈ પણ રીતે અવરોધિત નથી, પરંતુ કોઈ પણ કિસ્સામાં તે ૨૦ ટકાથી ઓછી ન હોઈ શકે.રસપ્રદ વાત એ છે કે, જ્યારે કલમ ૧૪૮ની પેટા-કલમ (૧) અને પેટા-કલમ (૨) ની પરંતુક સંબંધિત સંદર્ભમાં 'રહેશે' નો ઉપયોગ કરે છે, ત્યારે પેટા-કલમ (૩) ફરીથી 'મે' અને તેની પરંતુક 'રહેશે' માં ફેરવાય છે.એક જ વિભાગમાં વિવિધ સંદર્ભોમાં 'મે' અને 'વિલ' ક્રિયાપદોના વપરાશકર્તા સ્પષ્ટપણે તેણે જે કહ્યું તેનો અર્થ કાયદાકીય ઉદ્દેશ સૂચવે છે.

(ભારપૂર્વક)

૯. આમ, માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા નિર્ધારિત ઉપરોક્ત કાયદાને ધ્યાનમાં રાખીને, એવું બહાર આવે છે કે જ્યારે પ્રથમ અપીલ અદાલતને ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા નોંધાયેલી અનુગામી સજાની તાત્કાલિક સજાને જમા કરાવવા માટે દંડ અથવા વળતરની યોગ્ય માત્રા શું હોઈ શકે તે અંગે વિચારણા કરતી વખતે પણ

કાયમી અભિપ્રાય મેળવવા માટે સક્ષમ હોય ત્યારે લેવામાં આવેલું વલણ સંપૂર્ણપણે ખોટું અને ભૂલભરેલું છે અને તે માત્ર તે જ સમય માટે દંડની બાબત છે, અને આમ, જમા કરાવવાનો આદેશ અપીલકર્તાના ભાગ પર બિનજરૂરી બોજ હશે તે પછીના અભિપ્રાય ટકાઉ નથી, કારણ કે તે લાંબા સમયના સ્વરૂપમાં અભિપ્રાય છે. અપીલકર્તાને ૨૦ ટકા રકમ જમા ન કરવા અથવા તેના પછીની રકમ જમા ન કરવા માટે અવલોકન કરવું એ ફરીથી કેસના આધારે વિવેકબુદ્ધિનો ઉપયોગ કરવાનો વિષય છે.

૧૦. ઉપરોક્તનો સરવાળો અને સાર એ છે કે, એવું કોઈ વળાંક ન હોઈ શકે કે સામાન્ય રીતે અપીલ અદાલતની વિવેકબુદ્ધિ વ્યક્તિગત કેસમાં વાસ્તવિક પરિસ્થિતિને આધારે આવી થાપણની માત્રા સાથે કોઈપણ થાપણની જરૂર હોય.આમ, પડકાર હેઠળનો પ્રશ્ન આદેશ અન્યથા પણ કપાળ પર અમાન્યતાના નિશાનને પ્રથમ અપીલ અદાલતની કોઈપણ થાપણનો આદેશ ન આપવાની સત્તાના આધારે જોતો નથી અને તેથી જમા કરવાનો આદેશ ન આપવા માટે વિવેકબુદ્ધિનો ઉપયોગ કરવાનું કહેવામાં આવે છે.

૧૧. અગાઉના ફકરાઓમાં ચર્ચા કરવામાં આવી છે તેમ ઉપરોક્તના સાતત્યમાં અને સુરિન્દર સિંહ (ઉપરોક્ત) ના કિસ્સામાં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા નિર્ધારિત દરખાસ્તને ધ્યાનમાં રાખીને કે એન. આઈ. અધિનિયમની કલમ ૧૪૮

માટે ભાષામાં ઉપયોગમાં લેવાતા શબ્દ "મે" નો અર્થ નીચે મુજબ ફરજિયાત નિયમ તરીકે કરવામાં આવે છે, અને આમ "મે" ને "રહેશે" તરીકે સમજવામાં આવશે.ટૂંકમાં, અપીલ અદાલત દ્વારા સત્તાનો ઉપયોગ કરવા માટે તેને ખુલ્લું મૂકવામાં આવે છે જો કેસને વિશેષ કારણો આપીને અપવાદના કેસ તરીકે ગણી શકાય.

૧૨. આમ, જમ્બૂ ભંડારી (ઉપરોક્ત) ના કેસ અનુસાર, જોકે અરજીમાં પક્ષકાર દ્વારા તેના પર આધાર રાખવામાં આવ્યો છે, જ્યારે મુસ્કાન એન્ટરપ્રાઇઝ (ઉપરોક્ત) ના કેસમાં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે એવું માનીને ખુશી વ્યક્ત કરી છે કે હવે તે સુસંગત નથી કે સામાન્ય રીતે અપીલ અદાલત એન. આઈ. અધિનિયમની કલમ ૧૪૮ હેઠળ પૂરી પાડવામાં આવેલ ૨૦ ટકા રકમ જમા કરવાની શરત લાદવામાં ન્યાયી ગણાશે.

૧૩. કારણ કે, અહીં ઉપર ચર્ચા કરવામાં આવી છે તેમ, વળતરની ૨૦ ટકા રકમ જમા કરાવવાનો નિર્દેશ આપવો એ અદાલત દ્વારા ઉપયોગમાં લેવાતી વિવેકબુદ્ધિને આધિન છે, તે જ સમયે પ્રથમ અપીલ અદાલત તરફથી તે ફરજિયાત બને છે કે તે કોઈ પણ થાપણનો આદેશ ન આપે જે અન્યથા વિચારણા પર મૂકવામાં આવેલી સામગ્રી પર આધાર રાખે છે, તે સંપૂર્ણપણે પ્રથમ અપીલ અદાલતની વિવેકબુદ્ધિ અને સંતોષને આધિન છે.જો કે, આવી

કોઈ પણ પ્રકારની સામગ્રી રેકૉર્ડમાંથી બહાર આવતી નથી અથવા રેકૉર્ડ પર કોઈ પ્રતિકૂળ સપાટી પર આવતી નથી, જે અપીલકર્તાને તેની ફરિયાદનો દાવો કરવા માટે હકદાર હોઈ શકે.

૧૪. ટૂંકમાં, અહીં ઉપર ઉલ્લેખિત ન્યાયિક ચુકાદાની વૈધાનિક જોગવાઈનું વિશ્લેષણ કરતી વખતે દરખાસ્તનો જવાબ એ છે કે ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા આપવામાં આવેલી વળતરની રકમના ૨૦ ટકા જમા કરવાની શરત લાગુ કરવી એ અપીલમાં સજાના સસ્પેન્શન માટેની અરજીનો નિર્ણય કરતી વખતે ટકાઉ છે તેમજ કોઈ પણ કિસ્સામાં ખાસ કરીને જ્યારે અપીલનો ૬૦ દિવસના સમયગાળાની અંદર નિકાલ કરવામાં ન આવે, જ્યારે દોષિત ઠેરવવાનો ચુકાદો અને સજાનો આદેશ હજુ પણ પુષ્ટિ માટે રાહ જોઈ રહ્યો હોય.

૧૫. આમ, પ્રથમ અપીલ અદાલત દ્વારા પસાર કરાયેલા આદેશને ધ્યાનમાં રાખીને, જે ધ્યાનમાં રાખવું જરૂરી છે તે એ છે કે એન. આઈ. અધિનિયમની કલમ ૧૪૮ હેઠળ ચૂકવવાપાત્ર વળતર અથવા દંડની રકમના ૨૦ ટકા જમા કરાવવાનો મુદ્દો તરત જ છે. સંબંધિત અપીલ અદાલત દ્વારા જમ્બૂ ભંડારી (ઉપરોક્ત) અને મુસ્કાન એન્ટરપ્રાઇઝીસ (ઉપરોક્ત) ના ચુકાદામાં કરવામાં આવેલા નિરીક્ષણની ભાવનાને અનુસરીને નિર્ણય લેવામાં આવે છે અને સજાને સ્થગિત કરતી વખતે જો કોઈ શરત લાદવામાં આવે તો તે સજા સ્થગિત કરવા અથવા તેના પછીની

સજા સાથે વ્યવહાર કરવા માટે હશે, તે જ ન્યાયી અને ન્યાયી માનવામાં આવશે અને નિઃશંકપણે આવી શરત માટે જરૂરી છે સજાથી રક્ષણ મેળવવાને બદલે સસ્પેન્શન મેળવવા માટે અપીલકર્તાના હાથે પરિપૂર્ણતા.

૧૬. જોગવાઈઓ તેમજ માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતના આદેશને ધ્યાનમાં રાખીને, તે જે ભાષામાં જોગવાઈ કરવામાં આવી છે તેમાંથી કોઈ શંકા વિના બહાર આવે છે.આમ, એન. આઈ. અધિનિયમની કલમ ૧૪૮ ત્યારે જ આકર્ષાય છે જ્યારે દોષિત ચુકાદા સામે અપીલ કરે છે અને તે સમય દરમિયાન જામીન પર રહે છે, જે અપીલ અપીલ અદાલત સમક્ષ બાકી છે.આમ, અપીલકર્તાની અહીંની દલીલ કે એન. આઈ. અધિનિયમની કલમ ૧૪૮ હેઠળની શક્તિનો ઉપયોગ માત્ર અને માત્ર સજાને સ્થગિત કરતી વખતે જ થઈ શકે છે તે માન્ય નથી કારણ કે અપીલ અદાલત એન. આઈ. અધિનિયમની કલમ ૧૪૮ હેઠળ જમા કરાવવાનો આદેશ પણ પછીના તબક્કે ચુકાદો આપવાનું ધારે છે, માત્ર ત્યારે જ જ્યારે દોષિત અપીલ દાખલ કરે છે જેની સામે સજાની સજાને પડકારવામાં આવે છે, અને આમ અધિકારક્ષેત્ર અપીલની પેન્ડન્સી દરમિયાન જ રહે છે અને અપીલ કોર્ટનો અધિકારક્ષેત્ર ઓછામાં ઓછું અપીલના નિર્ણય પર રહેશે.ટૂંકમાં કહીએ તો, અપીલમાં એન. આઈ. અધિનિયમની કલમ ૧૪૮ હેઠળ સૂચવ્યા મુજબ જમા કરાવવાનો નિર્દેશ આપવા પાછળનો હેતુ ઓછામાં ઓછો ફરિયાદીને થોડી રાહત આપવા માટે વાજબી વળતરની રકમ વસૂલવાનો છે જેથી તેના

વ્યવસાયમાં બચત થઈ શકે.આમ, અપીલની પેન્ડન્સી દરમિયાન, પ્રથમ અપીલ અદાલત પણ ફરિયાદી દ્વારા અથવા તેના પોતાના દ્વારા પણ અરજી દાખલ કરવા પર જમા કરાવવાનો નિર્દેશ આપવા માટે સક્ષમ છે.આમ, એન. આઈ. અધિનિયમની કલમ ૧૪૮ (૧) માં "ફરિયાદી દ્વારા દાખલ કરાયેલી અરજી" શબ્દની ગેરહાજરી મહત્વહીન છે કારણ કે મુસદ્દાની સામાન્ય જરૂરિયાત એવા પ્રયાસોને ધ્યાનમાં લેતી નથી કે જેઓ નિષ્ફળ જાય અન્યથા કાયદામાં પૂરા પાડવામાં આવેલ પરિણામો અને સમાંતર અધિકારો શરૂ કરવા પડે.એ નોંધવું પણ સંબંધિત છે કે ઉપરોક્ત જોગવાઈને જોડવા પાછળનો હેતુ એ છે કે અપીલનો નિર્ણય ૩૦ દિવસના વાજબી વિસ્તરણ સાથે ૬૦ દિવસની અંદર કરવામાં ન આવે, તો પણ દોષિતને વળતરની રકમ જમા કરવા સંબંધિત જો કોઈ નિર્દેશ હોય તો તેનું પાલન કરવું પડશે.એ સાચું છે કે, અહીં હાથ ધરાયેલા કેસમાં, પ્રથમ અપીલ અદાલત સમક્ષ અપીલનો અંતિમ નિકાલ થવાનો બાકી છે.ટૂંકમાં કહીએ તો, ઓછામાં ઓછી ૨૦ ટકા રકમ જમા કરાવવાનો નિર્દેશ એ ચોક્કસ નિયમ નથી, પરંતુ તે વિવેકબુદ્ધિને આધિન છે, જેનો ઉપયોગ પ્રથમ અપીલ અદાલત દ્વારા એન. આઈ. અધિનિયમની કલમ ૧૪૮ની જોગવાઈને ધ્યાનમાં રાખીને કરવામાં આવે છે.

૧૭. આમ, એન. આઈ. અધિનિયમની કલમ ૧૪૮ની પેટા-કલમ (૧) માં "મે" નું અર્થઘટન "ચાલશે" તરીકે વાંચવામાં આવે ત્યારે માનનીય સર્વોચ્ચ

અદાલત દ્વારા નિર્ધારિત કાયદામાંથી જે રકમ અને સાર બહાર આવે છે. તેથી, કેસની આસપાસના સંજોગોને ધ્યાનમાં લેતી વખતે એકમાત્ર વિવેકબુદ્ધિ પ્રથમ અપીલ અદાલત પાસે છે, જેથી અપીલકર્તાને કોઈપણ માન્ય આધારો પર ૨૦ ટકા રકમ જમા કરાવવાનો નિર્દેશ આપી શકાય.આમ, અદાલતની વિવેકબુદ્ધિ માત્ર એટલા માટે છે કારણ કે "મે" નો સમાવેશ, પ્રથમ અપીલ અદાલતને અપમાનિત ન કરવાની સત્તા વિધાનસભા દ્વારા પુષ્ટિ કરાયેલ વિવેકબુદ્ધિ સુધી મર્યાદિત છે, અને તેથી, કેસની વાસ્તવિક મેટ્રિક્સને ધ્યાનમાં રાખીને પ્રથમ અપીલ અદાલત દ્વારા જમા કરાવવાની સત્તાનો ઉપયોગ કરવા માટે, કોઈપણ હસ્તક્ષેપની જરૂર નથી, કારણ કે તે સંબંધિત પક્ષને તમામ વાજબી તકો પૂરી પાડતી વખતે કરવામાં આવ્યું છે, કારણ કે પ્રશ્નમાં આદેશ સી.આર.પી.સી. ની કલમ ૩૮૯ (૩) હેઠળ સત્તાઓના ઉપયોગ પછી પસાર કરવામાં આવ્યો છે. સમગ્ર કવાયત અને વિવેકાધીનતાને કાઢી નાખવા માટે રહેતો નથી. એન. આઈ. અધિનિયમની કલમ ૧૪૮ની જોગવાઈ હેઠળ અદાલત દ્વારા સત્તાઓનો ઉપયોગ કરવામાં આવે છે.

૧૮. આમ, ઉપરોક્ત બાબતોને ધ્યાનમાં રાખીને, આ અદાલતને વર્તમાન અરજીમાં કોઈ તથ્ય દેખાતું નથી, તેથી તે રદ કરવામાં આવે છે.નિયમ નાબૂદ કરવામાં આવે છે.

સહિ/-

(આર. ટી. વારછાની, ન્યાયમૂર્તિ

નીતિન મકવાણા

This judgment has been translated using AI Tool – SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.